

Betraktninger knyttet til forhandlingene om en frihandelsavtale mellom Norge og Kina

**Arne Melsom, nestleder
Hongkongkomiteen i Norge**

2022-02-07

Argumentasjon fra regjeringene for å fremforhandle en frihandelsavtale (FTA)

Fra [svar](#) på vår første henvendelse til NFDep (9. juni 2020):

- større forutsigbarhet
- forpliktende regler og vilkår for handel
- tydelige regler for tvisteløsning, voldgift og kompensierende tiltak
- bidra til mer balansert forhold i handelsspørsmål

Andre relevante utsagn:

- næringsinteresser står ikke i motsetning til menneskerettigheter (samme svar)
- “en stans i frihandelsavtaleforhandlingene med Kina vil [...] bidra til en ytterligere polarisering i internasjonal politikk”

(Anniken Huitfeldt i svar til Nora J. Heyerdahl/MDG i [Stortingets spørretime](#), 22. desember 2021)

Relevant erfaring

1: FTA mellom Australia og Kina [2015]

Bakgrunn: Australsk krav om [granskning](#) av opprinnelsen til Covid-19 [april 2020]

Reaksjon: Eskalerende [handelskrig](#)

- dumpinganklager ([byggkorn](#), [vin](#))
- påstand om miljøproblemer ([tømmer](#), [kull](#), [hummer](#))
- importstans ([bomull](#))
- målrettet tiltak mot enkeltforetak ([storfekjøtt](#))
- *ikke omfattet:* [jernmalm](#)

Relevant erfaring

1: FTA mellom Australia og Kina [2015]

Bakgrunn: Australsk krav om [granskning](#) av opprinnelsen til Covid-19 [april 2020]

Reaksjon: Eskalerende [handelskrig](#)

- dumpinganklager ([byggkorn](#), [vin](#))
- påstand om miljøproblemer ([tømmer](#), [kull](#), [hummer](#))
- importstans ([bomull](#))
- målrettet tiltak mot enkeltforetak ([storfekjøtt](#))
- *ikke omfattet:* [jernmalm](#)

Referansepunkter:

- større forutsigbarhet
- forpliktende regler og vilkår for handel
- tydelige regler for tvisteløsning, voldgift og kompenserende tiltak

Relevant erfaring

2: Handelskonflikten med Litauen

- August 2021: Litauen gir grønt lys for at [Taiwan får bruke navnet](#) på landet sitt for sitt handelskontor i Vilnius
- August: [Kina](#) kaller hjem sin ambassadør; utviser Litauens ambassadør
- November/desember: Kinesiske myndigheter [stryker Litauen](#) fra tollregister, varer sendes i retur
- Desember: Kina krever at [Continental](#) legger ned produksjonen i Litauen
- 27. januar: EU [går til sak](#) mot Kina i WTO
- 27. januar: Kinesiske myndigheter innfører [handelssanksjoner mot Slovenia](#)

Relevant erfaring

2: Handelskonflikten med Litauen

- August 2021: Litauen gir grønt lys for at [Taiwan får bruke navnet](#) på landet sitt for sitt handelskontor i Vilnius
- August: [Kina](#) kaller hjem sin ambassadør; utviser Litauens ambassadør
- November/desember: Kinesiske myndigheter [stryker Litauen](#) fra tollregister, varer sendes i retur
- Desember: Kina krever at [Continental](#) legger ned produksjonen i Litauen
- 27. januar: EU [går til sak](#) mot Kina i WTO
- 27. januar: Kinesiske myndigheter innfører [handelssanksjoner mot Slovenia](#)

Referansepunkt:

- forpliktende regler og vilkår for handel

Relevant erfaring

3: Målrettede EU-sanksjoner

22. mars 2021: [EU sanksjonerer](#) fire kinesiske tjenestemenn samt ett foretak

29. mars 2021: Norge [slutter seg til](#) sanksjonene

De sanksjonerte beskyldes alle for ansvar for svært grove menneskerettighetsbrudd. To av begrunnelsene gjelder eksplisitt tvangsarbeid

- *[WANG Junzheng](#) is responsible for systematic use of Uyghurs and people from other Muslim ethnic minorities as a forced workforce*
- *[Xinjiang Production and Construction Corps Public Security Bureau](#) uses Uyghurs and people from other Muslim ethnic minorities as a forced workforce*

Relevant erfaring

3: Målrettede EU-sanksjoner

22. mars 2021: [EU sanksjonerer](#) fire kinesiske tjenestemenn samt ett foretak

29. mars 2021: Norge [slutter seg til](#) sanksjonene

De sanksjonerte beskyldes alle for ansvar for svært grove menneskerettighetsbrudd. To av begrunnelsene gjelder eksplisitt tvangsarbeid

- *[WANG Junzheng](#) is responsible for systematic use of Uyghurs and people from other Muslim ethnic minorities as a forced workforce*
- *[Xinjiang Production and Construction Corps Public Security Bureau](#) uses Uyghurs and people from other Muslim ethnic minorities as a forced workforce*

Referansepunkt:

- næringsinteresser står ikke i motsetning til menneskerettigheter

Relevant erfaring

4: EFTAs FTA med Hongkong

21. juni 2011: EFTA og Hongkong signerer en frihandelsavtale

- Hongkongs status som en by som kan tegne egne FTA'er er enestående
- Fra [avtalens "Preamble"](#):
[The "Parties"] REAFFIRMING their commitment to democracy, the rule of law, human rights and fundamental political and economic freedoms in accordance with their obligations under international law, and principles and objectives set out in the United Nations Charter and the Universal Declaration of Human Rights [HAVE AGREED, in pursuit of the above, to conclude the following Free Trade Agreement]
- [Basic Law](#) artikkel 39:
The provisions of the International Covenant on Civil and Political Rights, on Economic, Social and Cultural Rights, and international labour conventions shall remain in force in Hong Kong Special Administrative Region.

Relevant erfaring

4: EFTAs FTA med Hongkong

21. juni 2011: EFTA og Hongkong signerer en frihandelsavtale

- Hongkongs status som en by som kan tegne egne FTA'er er enestående
- Fra [avtalens "Preamble"](#):
*[The "Parties"] **REAFFIRMING** their commitment to democracy, the rule of law, human rights and fundamental political and economic freedoms in accordance with their obligations under international law, and principles and objectives set out in the United Nations Charter and the Universal Declaration of Human Rights [**HAVE AGREED**, in pursuit of the above, to conclude the following Free Trade Agreement]*

Referansepunkter:

- forpliktende regler og vilkår for handel
- næringsinteresser står ikke i motsetning til menneskerettigheter

Hurdalsplattformen og EUs handelsforhold til Kina

[Hurdalsplattformen](#) s. 77: **Fred og sikkerhet**

- **[Regjeringen vil]** Samarbeide med Kina langs en nordisk og europeisk linje, om felles interesser, og stå opp for norske samfunnsverdier og de internasjonale menneskerettighetene.

Hurdalsplattformen og EUs handelsforhold til Kina

Hurdalsplattformen s. 77: Fred og sikkerhet

- [Regjeringen vil] Samarbeide med Kina langs en nordisk og europeisk linje, om felles interesser, og stå opp for norske samfunnsverdier og de internasjonale menneskerettighetene.

EUs handelsforbindelser med Kina: Investeringsavtalen CAI

- Desember 2020: Oppnådde prinsippnighet om en investeringsavtale
- Februar 2021: Europeiske fagforeninger uttrykker misnøye med ivaretagelse av arbeiderrettigheter pga. manglende ratifisering av ILO-konvensjoner
- Mars 2021: EU innfører sanksjoner mot fire kinesiske tjenestemenn og ett selskap (grove MR-brudd); Kina gir motsanksjoner, bl.a. mot utvalgte MEPs
- Mai 2021: EU-parlamentet fryser videre behandling av CAI

Relevans for Norge:

- Rom for reforhandling av investeringsavtalen med Kina fra 1984?
- EU har ikke en frihandelsavtale (FTA) med Hongkong

Hurdalsplattformen og EUs handelsforhold til Kina

[Hurdalsplattformen](#) s. 77: Fred og sikkerhet

- [Regjeringen vil] Samarbeide med Kina langs en nordisk og europeisk linje, om felles interesser, og stå opp for norske samfunnsverdier og de internasjonale menneskerettighetene.

EUs handelsforbindelser med Kina: Frihandel

- Fra EUs [Q&A on CAI](#):

“What about negotiating a trade agreement between the EU and China?

*There is **no authorisation** from the Council of the EU to **negotiate a trade agreement with China**. It is important that we focus on delivering fully on the commitments that we have undertaken as part of our bilateral agenda before exploring additional means to enhance the bilateral trade and investment relationship.*

*Apart from concluding the investment negotiations, **we need to advance on strengthening international rules at multilateral level, notably on industrial subsidies.**”*

Relevans for Norge:

- Skjebnen til oppstart av forhandlinger med Kina om en frihandelsavtale er uvis; Norges FTA-ambisjon nå er uforenlig med samarbeid langs europeisk linje

Status: Regjeringen til NTB, 2022-01-31

Menneskerettigheter (MR)

- Norge vil ha formuleringer om menneskerettigheter i avtalens fortale
- Vestre: “Jeg føler meg trygg på at vi får ivaretatt MR på en god måte”;
Hva betyr ‘ivareta MR på en god måte’?
 - Vil en frihandelsavtale med formuleringer om MR forutsette en forpliktelse til at situasjonen for Kinas forfulgte skal bli bedre?
 - Eller vil det være tilstrekkelig at regjeringen legger fram en avtale som er skreddersydd for lansering i Norge?
 - Hvordan skal regjeringen forsikre seg om at referanser til menneskerettigheter skal bli etterlevd, når EFTA-avtalen med Hongkong er grovt misligholdt på dette punktet?

Status: Regjeringen [til NTB](#), 2022-01-31

Arbeidstakerrettigheter

- Tenkt lagt inn i separat samarbeidsavtale (mønster: Sveits-Kina...mislykket); følge CAI med henvisning til ILO-konvensjoner, Kina skal jobbe med ratifisering som mål
- Professor [Shi Yinhong](#) (regjeringsrådgiver) [til FT](#):
“Can you imagine China with independent labor unions? Forced labor also relates to Xinjiang, so that’s another ‘no’ for China.”

Twisteløsning

- Twisteløsning har skapt utfordringer, men her beskrives uenigheten som mer teknisk enn politisk.

Alternativet til norsk-kinesisk frihandelsavtale

- Canada [avsluttet](#) frihandelsavtaleforhandlinger med Kina i 2020 uten enighet
- Overordnet strategi: I det lengste unngå bilaterale avtaler med Xis Kina
 - Fortsette handel etter WTO-regler (*multilateralt*)
 - Arbeide for å styrke regelbasert handel (f.eks. krav om etterlevelse av ILO-konvensjoner) og tvisteløsninger innenfor WTOs regelverk

Alternativet til norsk-kinesisk frihandelsavtale

- Canada [avsluttet](#) frihandelsavtaleforhandlinger med Kina i 2021 uten enighet
- Overordnet strategi: I det lengste unngå bilaterale avtaler med Xis Kina
 - Fortsette handel etter WTO-regler (*multilateralt*)
 - Arbeide for å styrke regelbasert handel (f.eks. krav om etterlevelse av ILO-konvensjoner) og tvisteløsninger innenfor WTOs regelverk

Fra SSR ([Tabell 08804](#))

	Verdi									
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Eksport i alt										
CN Kina	15 210	13 520	16 374	13 900	16 255	20 590	23 843	19 760	17 079	21 096

Alternativet til norsk-kinesisk frihandelsavtale

- Canada [avsluttet](#) frihandelsavtaleforhandlinger med Kina i 2021 uten enighet
- Overordnet strategi: I det lengste unngå bilaterale avtaler med Xis Kina
 - Fortsette handel etter WTO-regler (*multilateralt*)
 - Arbeide for å styrke regelbasert handel (f.eks. krav om etterlevelse av ILO-konvensjoner) og tvisteløsninger innenfor WTOs regelverk

Fra SSB ([Tabell 08804](#))

08804: Utenrikshandel med varer, hovedtall (mill. kr), etter statistikkvariabel, varestrom, land og år

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Verdi																	
Eksport i alt																	
CN Kina	5 854	10 949	9 433	10 673	15 210	13 520	16 374	13 900	16 255	20 590	23 843	19 760	17 079	21 096	36 752	58 658	79 541
														21	37	59	80

Alternativet til norsk-kinesisk frihandelsavtale

- Canada [avsluttet](#) frihandelsavtaleforhandlinger med Kina i 2021 uten enighet
- Overordnet strategi: I det lengste unngå bilaterale avtaler med Xis Kina
 - Fortsette handel etter WTO-regler (*multilateralt*)
 - Arbeide for å styrke regelbasert handel (f.eks. krav om etterlevelse av ILO-konvensjoner) og tvisteløsninger innenfor WTOs regelverk
- Er en bilateral handelsavtale med Kina påkrevd nå, for norsk industris konkurranseevne? Trenger norsk industri bedre vilkår enn industrien i EU?

Diversifisering av eksport: 13 år med tapte muligheter

- Norge har ikke FTA med [Japan](#), i motsetning til EU, GB
- Norge har ikke FTA med [Australia](#), i motsetning til GB
- ★ *Hvorfor ikke plukke lavthengende frukter?*

Oppsummering

1. Vi forhandler for å oppnå forutsigbarhet og etablere tvisteløsningsmekanismer samtidig som motparten saboterer regelbasert handel med andre nasjoner (Australia, Litauen)

Oppsummering

1. Vi forhandler for å oppnå forutsigbarhet og etablere tvisteløsningsmekanismer samtidig som motparten saboterer regelbasert handel med andre nasjoner (Australia, Litauen)
2. Vi forhandler om en avtale som skal ha referanser til arbeidstakerrettigheter samtidig som vi sanksjonerer motparten for systematisk bruk av tvangsarbeid

Oppsummering

1. Vi forhandler for å oppnå forutsigbarhet og etablere tvisteløsningsmekanismer samtidig som motparten saboterer regelbasert handel med andre nasjoner (Australia, Litauen)
2. Vi forhandler om en avtale som skal ha referanser til arbeidstakerrettigheter samtidig som vi sanksjonerer motparten for systematisk bruk av tvangsarbeid
3. Vi forhandler med Beijing om én frihandelsavtale samtidig som de, helt uten noen konsekvens, misligholder en annen frihandelsavtale med oss (EFTA-avtalen med Hongkong)

Oppsummering

1. Vi forhandler for å oppnå forutsigbarhet og etablere tvisteløsningsmekanismer samtidig som motparten saboterer regelbasert handel med andre nasjoner (Australia, Litauen)
2. Vi forhandler om en avtale som skal ha referanser til arbeidstakerrettigheter samtidig som vi sanksjonerer motparten for systematisk bruk av tvangsarbeid
3. Vi forhandler med Beijing om én frihandelsavtale samtidig som de, helt uten noen konsekvens, misligholder en annen frihandelsavtale med oss (EFTA-avtalen med Hongkong)
4. Regjeringen “vil samarbeide med Kina langs en europeisk linje”, samtidig som den tar sikte på å komme i mål med en frihandelsavtale mens EU ikke har planer om å starte forhandlinger om en frihandelsavtale